

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, O.
P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

EKOLOGICKÁ POLITIKA ČR

Autor práce: Marian Harvan
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Ing. Aleš Lisa
Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce ing. Aleši Lisovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

.....

OBSAH:

OBSAH:	- 4 -
ÚVOD	- 6 -
1. Ekologická politika	- 8 -
1.1. Pojem životní prostředí	- 8 -
1.2. Pojem politika	- 10 -
1.3. Rozdíl mezi ekologickou a environmentální ekonomii	- 11 -
2. Vývoj ekologické politiky	- 12 -
3. Druhy ekologické politiky	- 17 -
4. Trvale udržitelný rozvoj	- 18 -
4.1. Rozměry trvale udržitelného rozvoje	- 19 -
4.2. Principy trvale udržitelného rozvoje	- 20 -
4.3. Strategie udržitelného rozvoje České republiky	- 22 -
5. Cíle ekologické politiky	- 23 -
6. Nástroje ekologické politiky	- 24 -
6.1. Administrativní nástroje	- 24 -
6.2. Administrativní nástroje v České republice	- 25 -
6.3. Ekonomické nástroje	- 27 -
6.4. Ekonomické nástroje v České republice	- 28 -
6.1.1. Poplatky	- 30 -
6.1.1.1. Poplatky za znečištění ovzduší	- 31 -
6.1.1.2. Poplatky za vypouštění odpadních vod	- 35 -
6.1.1.3. Poplatky za ukládání odpadů	- 36 -
6.1.2. Dotace, výhodné půjčky, garance	- 37 -
7. Státní politika životního prostředí České republiky	- 38 -
7.1. Principy politiky životního prostředí	- 40 -
7.2. Ekologická politika EU	- 41 -
8. Instituce životního prostředí	- 42 -
8.1. Ministerstvo životního prostředí	- 42 -
8.2. Česká inspekce životního prostředí	- 43 -
8.3. CENIA - Česká informační agentura životního prostředí	- 43 -
8.4. Český hydrometeorologický ústav	- 44 -
8.5. Česká geologická služba	- 45 -
8.6. Agentura ochrany přírody a krajiny	- 46 -
ZÁVĚR:	- 48 -

ABSTRAKT.....48
ABSTRACT..... - 53 -

ÚVOD

V současné době se nejen v České republice a Evropské unii, ale po celém světě objevují otázky ekologie a životního prostředí čím dál častěji. To, že se dostávají do popředí projednávaných světových problémů není náhoda. Je to vlivem doposud zanedbávané ekologické politiky, a to jak ve státních podmínkách, tak ve světovém měřítku.

Na povrch se stále častěji derou hrozby ekologické krize. Kladení malého důrazu na vážnost této oblasti by mohlo mít katastrofální následky. Růst populace, doprava, spotřeba energie, produkce odpadů, následný skleníkový efekt a další, jsou atributy kterými by se současný svět měl zabývat daleko intenzivněji.

Populační růst je spjat s ostatními globálními problémy více, než je na první pohled zřejmé. Zvětšující se počet obyvatel klade větší požadavky na zabezpečení výživy populace, roste spotřeba energií a s tím je neodmyslitelně ruku v ruce spojena obrovská produkce odpadů a nešetrné nakládání s přírodními zdroji.

Obrovskou zátěží pro naši planetu je doprava, a to jak z hlediska neustále a rostoucího hladu po pohonných hmotách, s čímž je spojeno těžební devastování krajiny ohrožení oceánů, tak s narůstajícím objemem škodlivin v hydrosféře, v pedosféře i v atmosféře. Jedním ze způsobů, jak omezit likvidaci přírody a udržet, ba ne-li zlepšit stav životního prostředí, je vypracovat podrobné systematické plány a směrnice. K tomu by měla směřovat ekologická politika.

Při zachování současných trendů bude velmi obtížné dokonce i jenom udržet planetu v dosavadním, ne příliš dobrém stavu. Navíc bychom měli intenzivně usilovat o zlepšení současného stavu. Ekologická politika svými nástroji může nasměrovat populaci ke zlepšení podmínek na Zemi, ale nejdůležitější je si uvědomit, ke komu je toto nabádání (ochrana životního prostředí) směřováno. Každý z nás je v tomto systému velmi důležitý. Nestačí se smířit s myšlenkou, že to za nás někdo vyřeší, ale je potřeba se výrazně zamyslet nad maličkostmi každodenního života. Aktivně se zapojit do procesu ochrany životního prostředí a postupně přecházet k rozsáhlejší operacím. Z toho vyplývá, že je důležité, jak jedinec nakládá se svými potřebami a jak se chová

k vlastnímu prostředí. Od těchto základních kroků se odvíjejí ostatní a daleko obsírnější postupy.

V současné době by mělo být v kurzu šetrné využívání přírodních zdrojů, s čímž je úzce spjata recyklace odpadů a minimalizace vzniku odpadů při výrobě statků a služeb. A to zvláště díky vyčerpatelnosti zdrojů a samozřejmě díky faktu, že při jejich získávání krajina značně trpí. Následné uvedení do původního stavu, čili do stavu před zásahem člověka, je velmi obtížné.

Cílem mé bakalářské práce je poukázat na to, kterým směrem se při řešení těchto velmi důležitých otázek ekologie ubírá Česká republika. Jaké prostředky a nástroje při zjišťování příčin a původců znečištění používá a jaké cíle si klade Státní politika životního prostředí České republiky.

1. Ekologická politika

1.1. Pojem životní prostředí

V současné době je pojem životní prostředí čteně používán. Existuje řada definic vymezující životní prostředí (ŽP).

Životní prostředí je podle Ministerstva životního prostředí České republiky „systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou nebo mohou být s uvažovaným objektem ve stálé interakci. Je to vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů, včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Složkami je především ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“¹

Jiná definice vymezuje životní prostředí jako „soubor všech činitelů, se kterými přijde do styku živý subjekt a podmínek, kterými je obklopen. Tedy vše, na co subjekt přímo i nepřímo působí. Subjektem může být chápán organismus, populace, člověk i celá lidská společnost. Většinou se pojem životní prostředí chápe ve smyslu životní prostředí člověka.“²

V roce 1992 byla založena nadace Ústav pro ekopolitiku (ÚEP), která od roku 1998 funguje jako obecně prospěšná společnost. V současnosti se ÚEP zaměřuje na následující tři programové oblasti:

- ✓ Politika udržitelného rozvoje
- ✓ Nástroje prosazování udržitelného rozvoje
- ✓ Právo životního prostředí

V souvislosti s tím ÚEP nabízí čtyři různé definice životního prostředí:

1. **definici dynamickou** od norského profesora Wika, která byla přijata v roce 1967 na konferenci UNESCO v Paříži: „životní prostředí je ta část světa, se kterou je živý

---

¹Land management[online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný z WWW:< <http://www.la-ma.cz/?p=91>>

² Příroda.cz [online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný z WWW:<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=8>>

organismus ve stálé interakci, to znamená, kterou používá, mění a které se musí přizpůsobovat“³.

2. **definici tbiliskou**, přijatou v roce 1979 na konferenci v Tbilisi: „životní prostředí je systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou, anebo mohou být s uvažovaným organismem ve stálé interakci“⁴.
3. **definici uvedenou v našem zákoně č.17/1992 Sb., o životním prostředí**: „vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména: ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“⁵
4. **definici uvedenou v normě ČSN EN ISO 14001**: „prostředí, ve kterém organizace provozuje svou činnost a zahrnující ovzduší, vodu, půdu, přírodní zdroje, rostliny a živočichy, lidi a jejich vzájemné vztahy.“⁶

Nicméně se v současné době často zaměňuje pojem životní prostředí s pojmem přírodní prostředí. Je proto důležité tyto dva pojmy rozlišovat.

Pojem *přírodní prostředí* je užíván ve smyslu označení druhotné přírody⁷, která vznikla na základě jak přírodních procesů bez zásahu lidské činnosti, tak na základě cílevědomého přetváření přírody člověkem s cílem uspokojit lidské potřeby.

Oproti tomu pojem *životní prostředí* označuje jednotu přírodního a socializovaného prostředí života člověka. Jedná se tedy o průřezový pojem označující jak druhy (pracovní, rekreační apod.), složky (voda, ovzduší apod.), tak faktory (znečištění apod.) prostředí života člověka.⁸

---

³ *Výkladový slovník* [online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný z WWW:<<http://slovník.ekopolitika.cz/z.shtml#zivotni-prostredi>>

⁴ *Výkladový slovník* [online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný z WWW:<<http://slovník.ekopolitika.cz/z.shtml#zivotni-prostredi>>

⁵ *Výkladový slovník* [online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný z WWW:<<http://slovník.ekopolitika.cz/z.shtml#zivotni-prostredi>>

⁶ *Výkladový slovník* [online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný z WWW:<<http://slovník.ekopolitika.cz/z.shtml#zivotni-prostredi>>

⁷ Prvotní přírodou se rozumí přírodní prostředí nedotčené zásahy člověka

⁸ LISA, A. *Řešení environmentálních konfliktů: jednáním i jinak*. Praha, 2007, s. 9

1.2. Pojem politika

Politiku je možné chápat jako specifický druh činnosti, který je realizován v institucionalizované formě, uskutečňuje se na vymezeném území a který si klade za cíl prostřednictvím moci, vlivu a autority dosáhnout vytvoření (udržení) klíčových podmínek pro realizaci cílů (zájmů a hodnot) určité sociální skupiny.⁹

Ve druhé polovině 20. století se vliv člověka na životní prostředí stává zřejmý. Během posledních 50 let ovlivnilo lidstvo povrch planety a biodiverzitu více než za celou předchozí historii. Environmentální problémy a cíle se staly součástí programů politických stran. Od počátku 70 let 20. století začaly environmentální problémy tematizovat nově vznikající strany zelených. Se zesilující mocí těchto stran si začaly politické strany klasických proudů uvědomovat, že se jejich programy bez „zelené kapitoly“ neobejdou.¹⁰

Smyslem politiky je vytváření podmínek pro realizaci cílů sociálních skupin. „Tyto cíle přímo či zprostředkovaně odráží potřeby, zájmy a hodnoty jednotlivých sociálních skupin a je tvořících jedinců.“

Touto problematikou se zabýval i americký psycholog Abraham Maslow, který vytvořil model pyramidy lidských potřeb a poukázal na jejich vzájemné propojení. K základním lidským potřebám postupně přiřadil ještě jednu potřebu, kterou je potřeba vytváření dobrých životních podmínek našich následovníků. Tato nejvyšší umístěná a nepříliš často zmiňovaná vrstva lidských potřeb je důležitá z hlediska úvah o životním prostředí, jeho kvality a roli v životě člověka. V případě lidských potřeb a zájmů (a to nejenom environmentálních) je důležité vzhledem k jejich vzájemné provázanosti uvažovat spíše o řetězcích a sítích těchto potřeb a zájmů, než o jednotlivých konkrétních, individuálních potřebách a zájmech.

V 19. století postupně začaly vznikat rozmanité druhy politik jako politika hospodářská, sociální, zahraniční, obranná, zdravotní atd., jako systematická reakce na probíhající sociální problémy a konflikty v příslušné oblasti.

---

⁹ LISA, A. *Řešení environmentálních konfliktů: jednáním i jinak*. Praha, 2007, s.10-25

¹⁰ LISA, A. *Řešení environmentálních konfliktů: jednáním i jinak*. Praha, 2007, s.10-25

Také ekologická politika je reakcí politického systému na sociální problémy, jenž do svých řešení zahrnuje zachování samotných předpokladů lidské existence, tj. přirozeného i evolučně vzniklého světa. „Základem ekologické politiky je souhrn představ různých subjektů politického systému o vážnosti ekologických problémů, o prioritách a způsobech řešení jednotlivých otázek životního prostředí, šetrného hospodaření s přírodními zdroji a jejich ochrany.“¹¹

Ekologická politika je tedy nejen aktivitou subjektů politického systému, ale stále více se stává výsledkem aktivity subjektů celého sociálního systému. I přes fakt, že stát si ve většině otázek týkajících se ekologické politiky uchovává klíčovou roli, významným činitelem formování ekologické politiky se stávají i různé druhy nevládních organizací, občanské iniciativy i veřejnost jako taková.

1.3. Rozdíl mezi ekologickou a environmentální ekonomikou

V rámci ekonomie životního prostředí se postupně vydělily dva základní směry:

Ekologická ekonomie je chápána jako věda o životním prostředí. Klade důraz na vazby mezi ekonomickým a ekologickým systémem a lidskou společnost považuje za komponentu celkového ekonomicko-ekologického systému. Vychází z limitované schopnosti přírodního prostředí poskytovat ekonomice přírodní zdroje a absorbovat odpady výroby a spotřeby a usiluje o zachování této schopnosti přírody pro budoucí generace. Jedná se vlastně o pohled na ekosystém v širokém smyslu slova.

Na rozdíl od environmentální ekonomie ekologická ekonomie říká, že člověk je pouze jednou součástí ekosystému. Zastánci tohoto přístupu mají i odlišný názor na udržitelnost rozvoj a jeho předpoklady (princip předběžné opatrnosti, odmítnutí ekonomického růstu jako základního předpokladu dosažení udržitelnosti apod.), oceňování přírody (teorie externalit), úroveň znečištění životního prostředí apod..

Environmentální ekonomie vychází z neoklasické ekonomické teorie, Pigouovy teorie blahobytu a z teorie subjektivní hodnoty. V centru její pozornosti stojí efektivní alokace omezených přírodních zdrojů mezi konkurující si užití. Environmentální

---

¹¹ MEZŘICKÝ, V. *Základy ekologické politiky*. Praha, 1996, s.11

ekonomie zdůrazňuje nezbytnost využít pro (efektivní) dosažení ekologických cílů tržní mechanismus, především ceny. Usiluje o to, aby podniková sféra i domácnosti dostávaly správné signály, které je budou vést k ekologicky šetrnému chování.

2. Vývoj ekologické politiky

Vývoj a vznik ekologické politiky je výsledkem poznání nepříznivých důsledků lidských činností na životní prostředí a přírodní zdroje. Zájem o ochranu životního prostředí v moderním slova smyslu se objevil až v polovině 20. století.

Teoretickým základem se stala přírodovědná disciplína zvaná ekologie, kterou založil v roce 1966 německý biolog Ernst Haeckel. Definoval ji jako „nauku o vztazích mezi živými organismy a jejich okolím, ať už je tvořeno složkami živými, nebo neživými.“¹²

Na začátku 60. let se v mnoha zemích začaly projevovat vážné problémy v životním prostředí. Od jednotlivých případů smogových epizod či znečištění řek byla nyní ohrožena celá základna života. Na základě toho vyšla roku 1962 kniha Rachel Carsonové *Mlčící jaro (Silent Spring)*, která rozjitřila veřejné mínění a měla značnou zásluhu na tom, že ochrana životního prostředí se postupně začala stávat hnutím.

V roce 1968 byl založen Římský klub sdružující tým odborníků z různých zemí, jejichž náplní bylo provádět výzkumy beroucí v potaz problém vývoje světa z globálního hlediska a stanovit limity růstu.

V 70. letech 20. století vznikla environmentální ekonomie jako samostatná vědní disciplína, která vznikla spontánně jako reakce na nahromaděné problémy životního prostředí. Vědecká fronta se snažila hledat příčiny degradace životního prostředí a někteří ekonomové za ně začali považovat nikoli vládní selhání, nýbrž tržní selhání, k jehož příčinám se řadí například tzv. externality, které způsobují znehodnocování životního prostředí - proto jsou nutné zásahy veřejné autority určitými nástroji vládní politiky, konkrétně tedy nástroji environmentální politiky.

---

¹² MOLDAN, B. *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie- hrozba i naděje*. Praha, 2003, s. 22

Na přelomu 60. a 70. let¹³ vznikl klíčový nástroj ekologické prevence, proces hodnocení dopadů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment -EIA), který se zabývá posuzováním vlivů na životní prostředí. Vznikl jako reakce na vzplanutí řeky v USA v roce 1970. Tato událost dala vzniknout i *Dni Země* 22. dubna. Činnost v rámci EIA je prováděna *ex ante*, což znamená že jsou posuzovány investiční záměry či důležité vládní koncepční dokumenty (koncept pro rozvoj dopravy, využívání surovin) a ne existující stavby, čímž se zabývá ekologický audit. EIA je zakotvena také v naší legislativě.¹⁴

Za rozhodující mezník pro vznik ekologické politiky lze však pokládat až rok 1972. V tomto roce Římský klub vydal zprávu vytvořenou týmem vědců z Massachusetts Institute of Technology, která byla později vydána i knižně ve 37 světových jazycích pod názvem *The Limits to Growth* (Meze růstu), jejímž hlavními autory byli manželé Meadowsovi. Tato zpráva významně upozornila na nebezpečí vyplývající z toho, že zdroje Země jsou konečné a nemohou podporovat neomezený exponenciální růst. Z toho plyne, že během 21. století dojde k populačnímu pádu v důsledku znečištění, vyčerpání úrodnosti obdělávatelných půd a nedostupnosti energetických zdrojů.

Autoři *Meze růstu* vycházeli z toho, že zátěž prostředí je přímo úměrná počtu lidí a jejich životní a materiální úrovni, která je výsledkem růstu společnosti. To je výsledkem působení dvou ukazatelů - ukazatele znečištění a čerpání zdrojů a ukazatele produkce, spotřeby a hospodářského výkonu - které rostly paralelně od začátku století až do 60. let.

Zpráva vyvolala silnou polemiku mezi vědci i laiky. Nejvíce ji kritizovali ekonomové z toho důvodu, že zpráva byla založena na podle nich nerealistických předpokladech (lineární projekce dosavadního vývoje) - a vývoj jim dal za pravdu. Přesto v té době zpráva splnila svůj účel, protože urychlila řešení nahromaděných problémů.

---

¹³ Za první krok v tomto směru se považuje přijetí NEPA (The National Environmental Policy Act) v USA v roce 1969.

¹⁴ Zákon 17/1992 Sb. a zákon 244/1992 Sb. V roce 2001 byl proces EIA upraven zákonem 100/2001 Sb.

Koncepce udržitelného rozvoje, která se postupně v reakci na zprávu začala formovat, přišla s tím, že celková zátěž prostředí závisí zejména na třetím faktoru, který je jádrem celé věci, jímž je ekologická náročnost technologických postupů zajišťující příslušnou životní úroveň. Hospodářský růst může pokračovat, aniž by se zvyšovala zátěž prostředí.

Ve stejném roce se uskutečnila Konference OSN o životním prostředí a rozvoji ve Stockholmu. Konference dala vzniknout státním politikám životního prostředí v jednotlivých zemích. Navíc politické strany začaly do svých koncepcí zahrnovat i body týkající se životního prostředí a vedle nich vznikaly i nevládní organizace. Od té doby se po každých 10 letech konference opakovala, v roce 1982 v Nairobi, v roce 1992 v Rio de Janeiru a v roce 2002 v Johannesburgu, již pod názvem Summit Země.

V druhé polovině 80. let vzniká ekologická ekonomie jako kritika environmentální ekonomie, konkrétně se jednalo o kritiku neoklasických základů environmentální ekonomie. Vzniká tedy později než environmentální ekonomie.

V roce 1985 ve Vídni byla založena světová úmluva o ochraně ozonové vrstvy. O dva roky později byl v Montrealu podepsán důležitý protokol, kterým se zúčastněné státy zavázaly omezit používání freonů a příbuzných látek. Postupně se podmínky ještě zpřísnily. Členem je i Česká republika, která přistoupila ke všem podmínkám a dodržuje je.

V roce 1987 byla vymezena definice trvale udržitelného rozvoje v tzv. Zprávě Brundtlandové (Brundtland Report), která byla pojmenovaná po norské fyzičce a političce Gro Harlem Brundtland, předsedkyni Světové komise pro životní prostředí a rozvoj (WCED). Tato zpráva byla vydána jako knižní publikace pod názvem *Our Common Future* (Naše společná budoucnost) a do českého jazyka byla přeložena v roce 1991.

Na Summitu Země v Rio de Janeiru v roce 1992 přešel termín trvale udržitelný rozvoj do širokého povědomí a stal se veřejně diskutovanou záležitostí. Summitu se účastnilo 173 států a šlo zřejmě o největší mezinárodní konferenci v celé dosavadní historii. Nejvýznamnějším výsledkem Summitu Země je Agenda 21, která se stala všeobecně uznávaným vodítkem pro další hospodářský růst a celkový pokrok lidské

civilizace. „Lidstvo musí dosáhnout udržitelného způsobu svého rozvoje (sustainability), jinak hrozí vážná nebezpečí spojená s rostoucím narušením globálních biosferických systémů.“¹⁵

V 90. letech byla jako reakce na dvacetileté výročí první zprávy Římského klubu vydáno její pokračování, kniha *Beyond the Limits* (Překročení mezí). Tato kniha aktualizuje informace z Mezí růstu a aplikuje různé matematické modely na lidské chování. Z modelů vyplývá významný pokles životní úrovně spojený s vyčerpáním zdrojů a znečištěním životního prostředí mezi lety 2020-2060.

Na posouzení pokroku dosaženého v naplňování závěrů Summitu Země v Rio de Janeiro bylo v roce 1997 svoláno zvláštní zasedání Valného shromáždění OSN v New Yorku (UNGASS). Zasedání se věnovalo poměrně omezenému počtu otázek a témata lze rozdělit do čtyř velkých kapitol.

V první kapitole byla řešena problematika odstranění chudoby a změny vzorců spotřeby, jejichž řešení předpokládá integraci environmentální, hospodářské, sociální a rozvojové politiky. Další kapitola se zabývala záležitostmi lidské populace a jejího růstu. Třetí kapitola byla zaměřena na problematiku rozvoje důležitých hospodářských odvětví, která mají nejužší vztah k životnímu prostředí a k čerpání přírodních zdrojů, tedy energetiky, dopravy, zemědělství a cestovního ruchu. Do poslední kapitoly byly začleněny problémy týkající se jednotlivých složek životního prostředí, zejména vzrůstající obavy ze znečištění oceánů, úbytku lesů, změny klimatu a prudkého ubývání rostlinných a živočišných druhů. Ačkoli se UNGASS nepodařilo přijmout žádné konkrétní závazky a bylo obecně označováno za mimořádný neúspěch, jeho pozitivním důsledkem je, že se podařilo přesvědčit světovou veřejnost o vážnosti těchto problémů, kterým se dostává rostoucí pozornosti na nejvyšších politických fórech.¹⁶

V prosinci 1997 se v Kjótu konala třetí konference smluvních stran Rámcové úmluvy o změně klimatu uzavřené v Rio de Janeiro. Měla za úkol zkonkretizovat cíle Úmluvy a přesně stanovit kvantifikovatelné závazky států ke snižování emisí skleníkových plynů, které vznikají zejména v důsledku spalování fosilních paliv. Do 8.6.2006 Kjótský protokol podepsalo 84 států Úmluvy a ratifikovalo jej 163 států včetně

---

¹⁵ MOLDAN, B. *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie- hrozba i naděje*. Praha, 2003, s.27

¹⁶ MOLDAN, B. *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie- hrozba i naděje*. Praha, 2003, s. 29

České republiky, která jej podepsala 23.11.1998 na základě Usnesení vlády č.669 ze dne 12.10.1998 a ratifikovala jej 25.10.2001. „Protokol je zaměřen na stanovení kvantitativních redukčních emisních cílů smluvních států a způsoby jejich dosažení. Kromě preambule obsahuje 28 článků a dva dodatky. Státům v Dodatku I ukládá, aby do prvního kontrolního období (2008-2012) snížily jednotlivě nebo společně emise skleníkových plynů nejméně o 5,2% v porovnání se stavem v roce 1990. Redukce se týkají bilancí emisí oxidu uhličitého CO₂, metanu CH₄, oxidu dusného N₂O, hydrogenovaných fluorovodíků (HFCs), polyfluorovodíků (PFCs) a fluoridu sírového (SF₆), vyjádřených ve formě agregovaných emisí CO₂. Výsledná hodnota emisí agregovaných pomocí faktorů tzv. globálních radiačních účinností jednotlivých plynů zohledňuje jejich rozdílný vliv na celkovou změnu klimatického systému Země. Pod pojmem „bilance emisí“ Protokol uvažuje kromě emisí skleníkových plynů i jejich propady, tj. absorpci vyvolanou změnami ve využívání krajiny (zalesňování, péče o lesní porosty, resp. odlesňování).“¹⁷ Redukční cíle, které Kjótský protokol stanovuje jednotlivým státům v Dodatku I, jsou uvedeny v následující tabulce:

Tab.č.1: Emisní redukce

Hodnota emisní redukce	státy
8 %	Belgie, Bulharsko, Česká republika , Dánsko, Estonsko, Evropská Unie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Monako, Nizozemí, Německo, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko
7 %	USA
6 %	Japonsko, Kanada, Maďarsko, Polsko
5 %	Chorvatsko
0 %	Nový Zéland, Ruská federace, Ukrajina

¹⁷ *Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu* [online].[cit. 2009-28-11]. Dostupný z WWW:< <http://www.chmi.cz/cc/kjotprot.html>>

- 1 %	Norsko
- 8 %	Austrálie
- 10 %	Island

Pozn.: záporné hodnoty redukce znamenají Protokolem povolený emisní nárůst

Zdroj: *Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu* [online]. [cit. 2009-28-11]. Dostupný z WWW:< <http://www.chmi.cz/cc/kjotprot.html>>

Než protokol vstoupil v platnost, muselo ho ratifikovat minimálně 55 rozvinutých států produkujících alespoň 55 % emisí skleníkových plynů. Nicméně protokol odmítly podepsat Spojené státy americké v důsledku obav z dopadu tohoto kroku na ekonomiku. V listopadu 2004 protokol ratifikovalo Rusko a 16. února roku 2005 vstoupil Kjótský protokol v platnost.¹⁸

V roce 2005 byl založen mezinárodní projekt Millenium Ecosystem Assessment (Hodnocení ekosystémů na přelomu tisíciletí) odstartovaný generálním tajemníkem OSN Kofi Annanem. Projekt vycházel ze základních mezinárodních smluv o ochraně přírody jako je Úmluva o biologické rozmanitosti, Úmluva o boji proti rozšiřování pouští, Úmluva o mokřadech, Úmluva o ochraně stěhovavých druhů atd. Cílem projektu bylo provedení syntézy o změnách ekosystémů v posledních desetiletích a jejich dopadech na kvalitu lidského života. Projekt se věnoval nejen popisu současného stavu, ale také trendům služeb zajišťovaných ekosystémy a modelování možného vývoje v 21. století.¹⁹

3. Druhy ekologické politiky

Po svém vzniku, tzn. počátkem 70 let, se ekologická politika zaměřovala zejména na ochranu součástí životního prostředí a na ochranu jen některých přírodních zdrojů. Až později se začala soustřeďovat i na širší souvislosti negativních důsledků lidských aktivit pro přírodu.

¹⁸ *Zítřka vstupuje v platnost Kjótský protokol* [online]. 1999 [cit. 2009-29-11]. Dostupný z WWW:< <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/ztra-vstupuje-v-platnost-kjtsk-protokol>>

¹⁹ VYSTOUPIL, J. *Prognózy a modely v regionálním rozvoji* [online]. 2003 [cit. 2009-29-11]. Dostupný z WWW:< <http://www.regionalka.wz.cz/vystoupil/vystoupil%20web.htm>>

V roce 1987 vypracovala Komise OSN pro životní prostředí zprávu „Naše společná budoucnost“, která položila teoretický základ pro rozlišení těchto dvou přístupů. Podle zprávy „...přístupy k ekologické politice mohou být charakterizovány dvěma způsoby. První, který lze prohlásit za standardní, chápe ekologickou politiku, právo a instituce jako odpověď na ekologické účinky a důsledky. Druhý formuluje cíle a postupy, zaměřené na příčiny těchto účinků.“²⁰

Jelikož je toto dvojí pojetí ekologické politiky přímo spojeno s fungováním institucí, můžeme rozlišit ekologickou politiku všestrannou a ekologickou politiku resortní.

Ekologickou politiku všestrannou můžeme vymežit jako „široce koordinovanou činnost institucí a občanů, vládních a nevládních organizací, veřejné správy, obecní samosprávy a výrobních organizací, zaměřenou na nastolování vztahů rovnováhy mezi lidskými činnostmi, uspokojováním potřeb současných i budoucích generací a schopností přírody se trvale obnovovat.“²¹ Jde tedy o jakousi formu přizpůsobování společností měnícím se podmínkám vlastní existence. Všestranná ekologická politika se zaměřuje na vzdálenější časové horizonty a směřuje k nastolování nových vztahů k životnímu prostředí, protože naplňuje požadavky trvale udržitelného rozvoje. V budoucnu se předpokládá stále větší význam všestranné ekologické politiky.

Oproti tomu *ekologická politika resortní* je „činností specializované exekutivy, založené na konceptu cílů a strategií, zaměřených na prevenci, snižování nebo odstraňování nežádoucích účinků lidských aktivit na životní prostředí, přírodní zdroje a veřejné zdraví.“²² Resortní politika se naopak orientuje na více či méně krátkodobé cíle a je tedy tradiční, rutinní činností veřejné správy, vlády a resortních ministerstev.

4. Trvale udržitelný rozvoj

Jak už jsem zmínil výše, pojem trvale udržitelný rozvoj se začlenil do povědomí lidské populace po Summitu Země v Riu de Janeiro. V roce 1993 Konference OSN o životním prostředí a rozvoji navrhla zasedání Komise OSN pro trvale udržitelný rozvoj, které se poprvé uskutečnilo v New Yorku.

---

²⁰ MEZŘICKÝ, V. *Základy ekologické politiky*. Praha, 1996, s.13

²¹ MEZŘICKÝ, V. *Základy ekologické politiky*. Praha, 1996, s.13-14

²² MEZŘICKÝ, V. *Základy ekologické politiky*. Praha, 1996, s.14

Jelikož se jedná o velmi rozsáhlou problematiku, vzniklo od roku 1992 kolem 70 definic trvale udržitelného rozvoje. Z tohoto důvodu uvádím pouze tři definice, které tento pojem výstižně charakterizují.

Podle zmíněné zprávy „Naše společná budoucnost“ je trvale udržitelný rozvoj „takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.“²³ Tato definice z roku 1987 je považována za klasickou a stále za nejlepší.

Jiná definice uvádí: „(Trvale) udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických prostředků a technologií uspokojovat lidské potřeby, materiální, kulturní i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů; aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich sociálně-politické instituce a procesy.“²⁴

4.1. Rozměry trvale udržitelného rozvoje

Trvale udržitelný rozvoj můžeme rozdělit do tří pilířů nebo-li rozměrů:²⁵

- **Ekonomický rozměr**

Ekonomický rozměr řeší problematiku snížení míry plýtvání ve spotřebě energie a dalších přírodních zdrojů, a to zejména prostřednictvím zvýšení efektivity jejich využívání a změn životního stylu a spotřebních návyků populace. Cílem je zmírnění protekcionistických obchodních bariér omezující přístup zemí na trh a tím jim zajistit rovnoprávný přístup ke zdrojům.

V souvislosti s tímto rozměrem rozlišujeme dva stupně udržitelnosti:

Slabá udržitelnost vyžaduje, aby v budoucnosti nedošlo ke snížení celkové ekonomické hodnoty zdrojů. Připouští, že z primárních, neobnovitelných zdrojů je

---

²³ SVĚTOVÁ KOMISE PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ROZVOJ. *Naše společná budoucnost*. Praha, 1991, s. 47

²⁴ SLAVÍK, J. *Ekologická politika (Politika ochrany životního prostředí)* [online]. [cit. 2009-05-12]. Dostupný z WWW:< <http://ekologie.upol.cz/ku/ezpo/ekp.ppt>>

²⁵ *Pokyny pro politiku udržitelného rozvoje* [online]. 2006 [cit. 2009-05-12]. Dostupný z WWW:<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Udrzitelny_rozvoj_pdf.pdf>

možné čerpat za podmínky vytvoření příslušné protihodnoty, tzn., že čerpání zdrojů neprobíhá ztrátově. Takto získaný produkt po skončení své životnosti musí být recyklován, aby nedocházelo ke ztrátám.

Silná udržitelnost vyžaduje, aby nedošlo ke snížení ekonomické hodnoty zdrojů, ale oproti slabé udržitelnosti umožňuje čerpat pouze obnovitelné zdroje, neobnovitelné například jako zdroj energie vůbec neuvažuje. V současné době je silná udržitelnost považována v krátkodobém i střednědobém horizontu za obtížně realizovatelnou.

- **Sociální rozměr**

Podstatou sociálního rozměru je snaha o stabilizaci světové populace. Neustále narůstající počet obyvatel vytváří silné tlaky na nadměrné vyčerpávání přírodních zdrojů a na neschopnost států zajistit svým občanům kvalitní sociální péči. „Sociální rozměr zahrnuje také boj s chudobou zvyšováním zaměstnanosti, podporou udržitelné existence, antidiskriminační aktivity a sociální zabezpečení pro všechny.“

- **Environmentální rozměr**

Má-li být hospodářský a sociální rozvoj trvale udržitelný, je nezbytně nutné, aby nebyla překročena únosná kapacita prostředí v globálním měřítku. Jedná se o potlačení aktivit které jsou příčinu ekologických problémů. Mezi nejzávažnější úkoly v této oblasti patří zabránění destrukci ozónové vrstvy, erozi půdy a ztráty její produktivity, omezování globálního oteplování, zabránění nadměrnému používání pesticidů, plýtvání vodou, dalšímu vymírání druhů a ničení ekosystému, navrácení k přirozenému koloběhu živin a další.

4.2. Principy trvale udržitelného rozvoje

V následujících zásadách je zahrnuto osm základních principů, které by měly všechny státy světa integrovat do svých cílů a uskutečňovat v praxi prostřednictvím mnohostranných způsobů péče o prostředí a rozvoj:²⁶

1. Oživení hospodářského růstu

Průmyslové země by měly podporovat hospodářský růst v rozvojových a chudých zemích, protože chudoba státu je hlavním původcem znehodnocení životního prostředí.

---

²⁶ ŠAUER, P. *Úvod do ekonomiky životního prostředí*. Praha, 1997, s. 21-23

2. Změna kvality růstu

Ekonomický růst by měl být podporován nižší materiálovou a energetickou náročností výrob a vývojem aplikací a technologií šetrnějších k životnímu prostředí, změnou spotřebního chování obyvatelstva.

3. Uchovávání a obohacování báze přírodních zdrojů

Uchovávání báze přírodních zdrojů závisí zejména na efektivním užívání neobnovitelných přírodních zdrojů, např. nerostných surovin. Obnovitelné přírodní zdroje, jako jsou voda, půda, lesy atd. je třeba využívat takovým způsobem, aby míra jejich využívání nepřesáhla míru jejich přirozené obnovy. Znamená to snížit spotřebu přírodních zdrojů na jednoho obyvatele a podpořit zavádění ekologicky čistých produktů a technologií šetrné k životnímu prostředí.

4. Zajištění udržitelné úrovně populace

Udržitelný rozvoj je snáze dosažitelný tam, kde počet obyvatel je stabilizován na úrovni odpovídající produkční kapacitě ekosystémů, proto je nutné upravit populační přírůstky s přihlédnutím k možnostem ekonomiky uspokojovat základní lidské potřeby, a to i z hlediska budoucích generací.

5. Nová orientace techniky a odstraňování rizika

Orientace technického rozvoje by měla být zaměřena na předcházení vzniku ekologických škod. Je proto třeba zavést institucionální mechanismy hodnotící zásahy do přírodních systémů, jakož i možné účinky nových technologií dříve, než začnou být realizovány.

6. Integrace ekonomických a ekologických aspektů při rozhodování

Ekologické a ekonomické cíle jsou navzájem velmi úzce propojeny. Často jsou však tyto cíle vnímány velmi odděleně. Řešení můžeme nalézt např. v zabudování ekologických hledisek do daňové soustavy, do metod hodnocení společenské efektivity investic, do principů zavádění nových technologií i do všech složek rozvojové politiky a to nejen na národní, ale i mezinárodní úrovni.

7. Reforma mezinárodních hospodářských vztahů

Je třeba zavádět takové kapitálové, obchodní a technologické kroky slučitelnější s požadavky péče o životní prostředí a pomáhat rozvojovým zemím, aby rozšířily předpoklady pro obohacení a diferenciaci své ekonomické a obchodní základny, a tím se staly více soběstačné.

8. Posilování mezinárodní spolupráce

Ve všech oblastech mezinárodního rozvoje je třeba klást větší důraz na monitorování, hodnocení a výzkum životního prostředí. Všechny země by se tedy měly zaměřit na utváření a dodržování mezinárodních pravidel v oblasti obchodu a investic.

4.3. Strategie udržitelného rozvoje České republiky

Pojem trvale udržitelný rozvoj byl u nás definován v roce 1992 v zákoně č.17/ 1992 Sb. o životním prostředí.

V prosinci roku 2004 byla vládou schválena *Strategie udržitelného rozvoje České republiky*. Základní úlohou strategie bylo upozornit na existující a potenciální problémy při přechodu České republiky k udržitelnému rozvoji. Za cíl si kladla co nejvíce omezit nerovnováhu ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti a zajistit tak kvalitu života pro současnou a budoucí generaci.²⁷

Strategie udržitelného rozvoje není neměnným dokumentem. V průběhu času se rozvíjí, doplňuje a mění. V roce 2007 byla v České republice Strategie udržitelného rozvoje aktualizována pod názvem „Principy, nástroje a návrh priorit pro dopracování aktualizované Strategie udržitelného rozvoje ČR. Tento dokument navazuje na předchozí strategický rámec z roku 2004.“²⁸

V období duben-červen roku 2009 byla předmětem veřejné diskuse nová aktualizace Strategie udržitelného rozvoje České republiky.

Hlavním cílem Strategie udržitelného rozvoje České republiky je vytvořit konsensuální rámec pro vypracování dalších materiálů koncepčního charakteru

---

²⁷ MOLDAN, B. *Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje ČR*. Praha, 2009, s. 5-6

²⁸ *Strategie udržitelného rozvoje České republiky*. Praha, 2005, s. 11-14

(například sektorová politika či akční programy). Tato strategie tak bude významným východiskem pro strategické rozhodování z hlediska jednotlivých resortů i pro meziresortní součinnost a spolupráci se zájmovými skupinami.

Odpovědným orgánem za přípravu Strategie udržitelného rozvoje České republiky je Rada vlády pro udržitelný rozvoj a nositelem úkolu vlády je ministr životního prostředí. Aktualizace stávající strategie si klade za úkol určit potenciální hrozby v sociální, ekonomické a environmentální oblasti pro další vývoj České republiky a najít cesty a nástroje umožňující se těmto hrozbám vyvarovat.

V rámci aktualizace byly řešeny problémy, které byly z hlediska udržitelného rozvoje České republiky považovány za zásadní a na základě toho byly stanoveny priority a cíle, které jsou seřazeny do pěti tzv. prioritních os:²⁹

1. prioritní osa: Populace, člověk a zdraví
2. prioritní osa: Ekonomika a inovace
3. prioritní osa: Rozvoj území
4. prioritní osa: Krajina, ekosystémy a biologická rozmanitost
5. prioritní osa: Stabilní a bezpečná společnost

5. Cíle ekologické politiky

Resortní a všestranná ekologická politika se liší ve svých hlavních cílech.

Hlavním cílem resortní ekologické politiky je prevence. Snaží se tedy předcházet znečištění životního prostředí, omezit je, popřípadě jej úplně vyloučit. Klíčovými prostředky jsou nástroje administrativního donucování, které mají výrobce vést k tomu, aby používali zařízení snižující znečištění, měnili výrobní procesy s cílem snižovat objem spotřeby energií a materiálů, objemy odpadů.

Na rozdíl od cílů resortní ekologické politiky jsou cíle všestranné ekologické politiky širší, i když ji zatím jednoznačně vymezují jen představy zastánců tohoto

---

²⁹ Aktualizace strategie udržitelného rozvoje ČR [online]. 2009 [cit. 2010-03-01]. Dostupný z WWW:<[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/sur/\\$FILE/OPZP-2_verze_aSUR_CR-20090904.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/sur/$FILE/OPZP-2_verze_aSUR_CR-20090904.pdf)>

přístupu. Zdůrazňují zejména změny, k nimž musí dojít v orientaci ekonomiky a řízení. Doporučují, aby se ekologická politika zaměřila na přírodní kapitál, konkrétně na jeho zvětšování a rozmnožování, čehož lze dosáhnout:³⁰

- a) Zvyšováním účinnosti přírodních zdrojů, mj. zvyšováním počtu výrobků na jednotku vstupů, zvyšováním účinnosti a životnosti konečného produktu
- b) Investováním do obnovování přírodních zdrojů
- c) Investováním do schopnosti přírody absorbovat odpady
- d) Investováním do veřejných statků a služeb
- e) Rozvíjením právního systému orientovaného na cíle trvale udržitelného rozvoje

Ekologická politika využívá k realizaci svých cílů převážně ekonomické nástroje, které jsou rozebrány v kapitole č. 6.

6. Nástroje ekologické politiky

6.1. Administrativní nástroje

Administrativní nástroje představují určitou formu direktivního příkazu nějaké autority. Můžeme sem zahrnout například:

- Limity na emise škodlivin vypouštěných do atmosféry z daného zdroje znečištění,
- Limity na obsah škodlivin v jednotce vypouštěných odpadních plynů a vody, mezi které spadají například limity na obsah škodlivin ve výfukových plynech automobilů či limity na obsah škodlivin ve vypouštěných odpadních vodách do kanalizace,
- Obecně platné nebo adresné nařízení autority ke změně technologie. Zpravidla se jedná o příkazy a zákazy.

Administrativní nástroje sebou přináší řadu výhod a nevýhod:³¹

---

³⁰ MEZŘICKÝ, V. *Základy ekologické politiky*. Praha, 1996, s.19-20

výhody

- větší jistota reakce
- rychlost působení v případě kontroly
- jednodušší aplikovatelnost
- efektivnější v případě kritických okamžiků

nevýhody

- žádný stimul k dalšímu zlepšování ŽP po dosažení cílů
- vysoké administrativní náklady
- nutnost kontroly
- omezují rozhodovací prostor subjektů a neberou v úvahu individuální náklady na zamezení

6.2. Administrativní nástroje v České republice

V České republice, obdobně jako je tomu v cizích zemích, jsou administrativní nástroje čteně používané. Do této skupiny nástroje patří především:

Zákazy, příkazy

Jejich konkrétní formulace je obsažena v jednotlivých právních předpisech, které se týkají ochrany životního prostředí a jeho jednotlivých složek. Pomocí těchto nástrojů je uživatelům životního prostředí zakazováno či naopak příkazováno určité jednání. V České republice je například zakázáno dovážet odpady do České republiky za účelem jejich zneškodňování nebo naopak příkazováno zpracovat program odpadového hospodářství.

Autorita z těchto zákazů a příkazů může poskytnout za určitých podmínek výjimku. Tyto výjimky bývají různě motivovány, zejména tím, že striktní dodržování zákazů a příkazů by nad únosnou mírou omezovalo rozvoj ekonomiky či by neúnosně

---

³¹ SLAVÍK, J. *Ekologická politika (Politika ochrany životního prostředí)* [online]. [cit. 2010-05-01]. Dostupný z WWW:< <http://ekologie.upol.cz/ku/ezpo/ekp.ppt>>

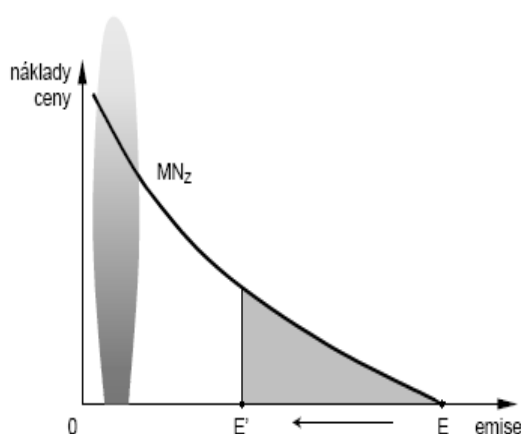
postihlo mnoho ekonomických subjektů. Nicméně všechny tyto výjimky snižují autoritu a výsledky působení právních norem na ochranu životního prostředí.

Limity, normy, standardy

Z administrativních nástrojů v České republice jsou limity používány nejčastěji, a to především k regulaci vypouštění odpadních látek do prostředí. Patří jsem limity přípustného znečištění ovzduší, limity přípustného obsahu znečišťujících látek v odpadních vodách a limity přípustného obsahu cizorodých látek v půdě.

Limity přípustného znečištění ovzduší můžeme rozdělit na limity *emisní* a limity *imisní*. Emisní limity stanovují nejvyšší přípustné množství znečišťujících látek odcházejících do prostředí ze stacionárních nebo mobilních zdrojů a jsou stanoveny diferencovaně pro skupiny zdrojů znečišťování. Imisní limity stanovují nejvyšší přípustné koncentrace znečišťujících látek v atmosféře v určitém místě a oproti limitům emisním jsou vyhlášeny pro celé území obecně a dále pak speciálně pro určená území, která vyžadují zvláštní ochranu ovzduší.

Graf č.1: Emisní limit

Obr. 7 Emisní limit

Zdroj: SLAVÍK, J. *Ekologická politika (Politika ochrany životního prostředí)* [online]. [cit. 2010-05-01]. Dostupný z WWW:< <http://ekologie.upol.cz/ku/ezpo/ekp.ppt>>

Limity přípustného znečištění povrchových vod jsou dány nařízením vlády České republiky z roku 1992 s platností od roku 2004. V tomto případě emisní limity vyjadřují nejvyšší přípustné koncentrace znečišťujících látek odcházejících v odpadních vodách z jednoho zdroje a naznačují tak situaci v tocích. Liší se pro tzv. vodárenské toky a povrchové vody ostatní. Od roku 2005 jsou tyto limity mnohem přísnější.

Limity přípustného obsahu cizorodých látek v půdě jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva životního prostředí České republiky z roku 1944. Jsou zaměřeny pouze na zemědělský půdní fond, konkrétně na tzv. lehké půdy a zvláště pro půdy ostatní. Jestliže jsou tyto limity překročeny, nesmí být tato půda použita pro výrobu potravin.

Normy jako nástroj ekologické politiky jsou v České republice využívány nejčastěji ve formě hygienických norem, které jsou stanovovány na základě zdravotních právních předpisů.

Standards se v ekologické politice používají ve dvou formách. Jednak ve formě předepsaných technologických postupů a dále ve formě tzv. systému ekologického managementu.

Tento systém nástrojů musí podnik přihlášený k těmto standardům dodržovat a tím by se měla zajistit minimalizace vlivu podniku na životní prostředí. Přihlašování k těmto standardům se děje na principu dobrovolnosti. Poté jsou ale podniky povinny tyto standardy striktně dodržovat a nechat si toto dodržování ověřovat externím auditorem.

Předepsané administrativní postupy a omezení

Třetí, velmi rozšířenou formou administrativních nástrojů v České republice jsou různé předpisy a omezení, které používají orgány státní správy. Stát si v tomto případě vyhrazuje právo rozhodnout o tom, jak má uživatel životního prostředí jednat, aby se předešlo možného nežádoucího vlivu na životní prostředí.

6.3. Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje nepůsobí na rozdíl od nástrojů administrativních na základě přímého donucování, ale skrz ekonomickou kalkulaci. Jsou to tedy nástroje,

kteřé využívají k dosažení ekologických cílů cenový mechanismus. Ekonomické nástroje mají stimulovat subjekty k zachování, obnově a zlepšování kvality životního prostředí. Firmy, obce či občané se sami mohou rozhodnout, zda je pro ně finančně výhodnější vynaložit finanční prostředky na zamezení či omezení znečišťování životního prostředí, nebo životní prostředí dále poškozovat a kompenzovat znečištění formou ekonomických nástrojů tzn. formou různých poplatků, daní, pokut či poplatků.

Ekonomické nástroje nemají pouze podobu určitého postihu za poškození životního prostředí, ale mohou se vyskytovat i ve formě „odměny“ např. za využívání technologií šetrné k životnímu prostředí. Spadají sem různé finanční podpory jako jsou dotace, subvence či zvýhodněné půjčky a daňová zvýhodnění.

Ekonomické nástroje přináší tyto následující výhody a nevýhody:³²

výhody

- neustálý podnět ke zlepšování stavu ŽP
- nechávají prostor pro rozhodování subjektů a hledání vlastních řešení
- fungují spíše na principu povzbuzování než donucování
- vyžadují nižší administrativní náklady

nevýhody

- nikdy nezmění chování všech subjektů
- trhy obsahují nedokonalé informace

6.4. Ekonomické nástroje v České republice

Po roce 1990 se začal využívat kvalitativně nový systém ochrany životního prostředí, který využívá rozsáhlý rejstřík ekonomických nástrojů. Některé z těchto nástrojů byly používány v předchozím období, konkrétně od poloviny 60. let byly zavedeny poplatky za znečištění ovzduší či platby za vypouštění odpadních vod do vod povrchových. Nicméně až rozvoj tržní ekonomiky vytvořil potřebný prostor pro jejich smysluplnou a širší aplikaci a zároveň bylo možné využívání poznatků z vyspělých průmyslových zemí. Díky tomuto faktu je v současné době zavedeno a aplikováno

---

³² SLAVÍK, J. *Ekologická politika (Politika ochrany životního prostředí)* [online]. [cit. 2009-25-01]. Dostupný z WWW:< <http://ekologie.upol.cz/ku/ezpo/ekp.ppt>>

mnohem více ekonomických nástrojů politiky životního prostředí než v kterékoli jiné zemi OECD. V praxi jsou používány následující ekonomické nástroje:³³

❖ **Poplatky za znečišťování životního prostředí**

1. Poplatky za znečišťování ovzduší
2. Poplatky za vypouštění odpadních vod
3. Poplatky za ukládání odpadů na skládky
4. Administrativní, resp. místní poplatky

❖ **Poplatky za využívání přírodních zdrojů**

1. Poplatky za odběry podzemní vody
2. Poplatky za odběry vody z vodních toků
3. Odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu
4. Poplatky za odnětí pozemků plnění funkcí lesa
5. Úhrady z dobývacího prostoru a z vydobytých vyhrazených nerostů

❖ **Uživatelské poplatky**

1. Poplatky za spotřebu látek poškozující ozonovou vrstvu

❖ **Sankční platby**

1. Pokuty
2. Přirážky

❖ **Daňová zvýhodnění**

1. V rámci DPH
2. V rámci spotřebních daní
3. V rámci daní z příjmů
4. V rámci silniční daně
5. V rámci daně z nemovitostí
6. V rámci daně dědické a darovací

❖ **Výhodné výpůjčky, garance**

1. Ze státního rozpočtu
2. Ze Státního fondu životního prostředí

---

³³ MOLDAN, B. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. Praha, 1997, s.47

❖ **Granty, dotace, dary**

1. Ze státního rozpočtu
2. Ze SFŽP

❖ **Úlevy**

1. V placení poplatků

❖ **Depozitně refundační systémy**

1. Zálohování lahví

Nicméně účinnost těchto ekonomických nástrojů byla od počátku jejich zavedení silně omezena v důsledku následujících skutečností:³⁴

- ✓ Ekonomické nástroje byly konstruovány nikoli jako integrovaná součást nástrojů administrativních tvořící základní kostru systému ochrany životního prostředí, ale pouze jako jejich dodatek.
- ✓ Systém ekonomických nástrojů vznikal neprovázaně, izolovaně a bez jakéhokoli sjednocujícího výchozího principu.
- ✓ Ekonomické nástroje nepůsobí stimulačně z důvodů příliš nízkých kvantitativních charakteristik těchto nástrojů.

O dalších ekonomických nástrojích politiky ochrany životního prostředí se u nás pouze diskutovalo a pro jejich zavedení nebyly zatím vytvořeny potřebné podmínky ani konkrétní reálné návrhy. „Jedná se například o ekologické pojištění, ekonomické prvky recyklačních systémů, apod.“³⁵

6.1.1. Poplatky

„Poplatky, tj. povinné, zákonem stanovené platby za znečišťování životního prostředí, popřípadě za využívání některých přírodních zdrojů, představují dnes u nás nejdůležitější skupinu ekonomických nástrojů politiky životního prostředí.“³⁶

³⁴ MOLDAN, B. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. Praha, 1997, s. 49

³⁵ KOVÁŘ, J. *Analýza ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí v ČR* [online]. 1994 [cit. 2010-18-02]. Dostupný z WWW:< <http://www.czp.cuni.cz/knihovna/undp/studie/S37.htm>>

³⁶ MOLDAN, B. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. Praha, 1997, s. 49

K nejvýznamnějším poplatkům z ekonomického hlediska patří poplatky za znečišťování ovzduší, poplatky za vypouštění odpadních vod a poplatky za ukládání odpadů. Výnos z těchto poplatků tvoří cca 75 % celkových příjmů z poplatků a cca 85 % výnosu z poplatků, které jsou příjmem Státního fondu životního prostředí. „Lze na nich také dobře ilustrovat charakteristické přednosti i nedostatky tvorby a implementace ekonomických nástrojů politiky životního prostředí v období po roce 1990.“³⁷

6.1.1.1. Poplatky za znečišťování ovzduší

V České republice byly poplatky za znečišťování ovzduší zavedeny v roce 1967 a v této podobě platily až do roku 1991, kdy byly novelizovány. Od roku 1992 jsou poplatky stanoveny zákonem č. 389/1991 Sb., o státní správě ochrany ovzduší a poplatcích za jeho znečišťování, ve znění pozdějších předpisů.

Poplatky za znečišťování ovzduší platí jak právnické tak fyzické osoby, které provozují velké, střední a malé zdroje znečištění, přičemž u velkých zdrojů znečištění o výši poplatku rozhoduje inspekce, u středních zdrojů znečištění okresní úřad a u malých zdrojů znečištění rozhodují a vybírají poplatek orgány obce. Poplatky vybrané od velkých a středních zdrojů znečišťování jsou odváděny do Státního fondu životního prostředí, poplatky za malé zdroje znečišťování zůstávají obcím a musí být účelově vázány k ochraně životního prostředí obce.³⁸ Například v roce 1993 se jednalo o cca 800 mil.Kčs ve zdrojích Státního fondu životního prostředí.

Od 1. června roku 2002 jsou poplatky za znečišťování ovzduší stanoveny zákonem č. 86/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Poplatkovým obdobím je kalendářní rok. Platí se jen poplatky, které přesahují výši 500,- Kč. Roční výše poplatků za zvláště velký, velký a střední zdroj se stanoví jako součin množství vyprodukovaného znečištění a sazby za jednotlivé škodliviny. Poplatky podle přílohy nového zákona se člení na hlavní a ostatní znečišťující látky, které jsou uvedeny v následujících tabulkách.³⁹

³⁷ MOLDAN, B. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. Praha, 1997, s. 49

³⁸ *Zákon české národní rady o státní správě ochrany ovzduší a poplatcích za jeho znečišťování* [online]. 2010 [cit. 2010-27-02]. Dostupný

z WWW:<http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/1991/389991/Sb_389991_-----_.php>

³⁹ VEJVODA, J. *Technologie ochrany ovzduší a čištění odpadních plynů* [online]. 2002 [cit. 2010-27-02]. Dostupný z WWW:< <http://www.vscht.cz/uchop/udalosti/skripta/skriptaOOaCOP/1-86.doc>>

Tab.č.2: Hlavní znečišťující látky

Znečišťující látka	Sazba [Kč . t ⁻¹]
Tuhé znečišťující látky	3 000
Anorganické kyslíkaté sloučeniny síry vyjádřené jako oxid siřičitý	1 000
Anorganické kyslíkaté sloučeniny dusíku vyjádřené jako oxid dusičitý	800
Těkavé organické látky s výjimkou vyjmenovaných látek ve třídách I a II	2 000
Těžké kovy a jejich sloučeniny vyjádřené jako kov	20 000
Oxid uhelnatý (CO)	600
Amoniak a soli amonné (NH ₃)	1 000
Methan (CH ₄)	1 000
Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAH)	20 000

Zdroj: VEJVODA, J. *Technologie ochrany ovzduší a čištění odpadních plynů* [online]. 2002 [cit. 2010-27-02]. Dostupný z WWW:< <http://www.vscht.cz/uchop/udalosti/skripta/skriptaOOaCOP/1-86.doc>>

Tab.č.3: Ostatní znečišťující látky

Znečišťující látka	Sazba [Kč . t ⁻¹]
Třída I	20 000
Třída II	10 000

Zdroj: VEJVODA, J. *Technologie ochrany ovzduší a čištění odpadních plynů* [online]. 2002 [cit. 2010-27-02]. Dostupný z WWW:< <http://www.vscht.cz/uchop/udalosti/skripta/skriptaOOaCOP/1-86.doc>>

Do první třídy patří asbest, berylium a jeho sloučeniny a benzen, do druhé třídy náležejí fluor a jeho organické a anorganické sloučeniny, chlor a jeho organické a anorganické sloučeniny, brom a jeho organické a anorganické sloučeniny, Sulfan a sirouhlík.

Jak je zmiňováno výše, o výši poplatku za malé zdroje znečištění rozhodují a poplatky vybírají obce. Poplatky jsou stanoveny fixní částkou v rozmezí, které jsou

uvedeny v tabulce 3 za spalování paliv, a to úměrně k velikosti zdroje, době provozu zdroje v poplatkovém období, po případě k druhu a spotřebě paliva. V tabulce 4 jsou pak znázorněny poplatky za ostatní malé zdroje.⁴⁰

Tab.č.4: Sazby poplatků za malé zdroje znečišťování spalující paliva

P a l i v o	Rozmezí sazeb [Kč/rok]	
	nad 50 do 100 kW	nad 100 do 200 kW
Topné oleje s obsahem síry od 0,1 do 0,2 %	1 000 – 1 500	1 500 – 2 000
Topné oleje s obsahem síry do 1 % hm.	1 500 – 2 500	2 500 – 3 000
Jiná kapalná paliva a látky pokud zákon jejich spalování nezakazuje	6 000 – 8 000	8 000 – 12 000
Černé uhlí	1 500 – 2 000	2 000 – 3 000
Hnědé uhlí tříděné, palivo z hnědého uhlí	2 500 – 4 000	4 000 – 5000
Hnědé uhlí energetické, lignit	4 000 – 6 000	6 000 – 10 000
Uhelné kaly, proplástky	10 000 – 20 000	20 000 – 40 000

Zdroj: VEJVODA, J. *Technologie ochrany ovzduší a čištění odpadních plynů* [online]. 2002 [cit. 2010-27-02]. Dostupný z WWW:< <http://www.vscht.cz/uchop/udalosti/skripta/skriptaOOaCOP/1-86.doc>>

U malých energetických zdrojů používajících jako paliva koks, dřevo a zemní plyn nebo topný olej s obsahem síry do 0,1 % hm. není sazba stanovena.

Poplatky za malý zdroj znečišťování provozovaný fyzickou osobou výhradně v souvislosti s podnikatelskou činností nebo právnickou osobou, neplatí zdroje spalující paliva o jmenovitém tepelném výkonu do 50 kW. Do 15. února běžného roku je provozovatel malého zpoplatněného zdroje ,povinen zaslat obci podklady pro stanovení výše poplatku za běžný rok podle údajů za minulé poplatkové období.

⁴⁰ VEJVODA, J. *Technologie ochrany ovzduší a čištění odpadních plynů* [online]. 2002 [cit. 2010-27-02]. Dostupný z WWW:< <http://www.vscht.cz/uchop/udalosti/skripta/skriptaOOaCOP/1-86.doc>>

Tab.č.5: Sazby poplatků za ostatní malé zdroje znečišťování ovzduší

Typ zdroje znečišťování	Rozmezí sazeb (Kč/rok)
Provozy se spotřebou těkavých organických sloučenin (např. rozpouštědel) do 5 kg za den při provozování po dobu alespoň 10 pracovních dnů v měsíci	500 – 2 000
Zdroje emisí tuhých znečišťujících látek	500 – 5 000

Zdroj: VEJVODA, J. *Technologie ochrany ovzduší a čištění odpadních plynů* [online]. 2002 [cit. 2010-27-02]. Dostupný z WWW:< <http://www.vscht.cz/uchop/udalosti/skripta/skriptaOOaCOP/1-86.doc>>

Způsob placení poplatků

Provozovatel zdroje je povinen poplatek samostatně vypočítat pro každý zpoplatněný zdroj znečištění a výpočet oznámit příslušnému orgánu ochrany ovzduší (krajský úřad, okresní úřad, u malých zdrojů obec) do 15. února kalendářního roku. Současně oznámí i další údaje nutné pro stanovení záloh na poplatek pro další poplatkové období. Správce poplatku údaje obsažené v oznámení prověří a vydá správní rozhodnutí o vyměření poplatku a o výši záloh na poplatky pro běžný rok v případě, že zjistí skutečnosti rozhodné pro stanovení poplatku.

Poplatky za zdroj znečišťování se platí v následujících splátkách:⁴¹

- a) od výše 1 mil. Kč ročně v měsíčních splátkách,
- b) do výše 1 mil. Kč ročně ve čtvrtletních splátkách,
- c) do výše 10 tis. Kč ročně v pololetních splátkách.
- d) do výše 2 tis. Kč jednorázově.

Jestliže provozovatel zahájil práce na snížení emisí zpoplatněných škodlivin, je možný 40 % odklad v placení poplatku.

⁴¹ *Zákon české národní rady o státní správě ochrany ovzduší a poplatcích za jeho znečišťování* [online]. 2010 [cit. 2010-28-02]. Dostupný z WWW:<http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/1991/389991/Sb_389991_-----_.php>

6.1.1.2. Poplatky za vypouštění odpadních vod

Od roku 1966 je v České republice zavedeno placení poplatků za vypouštění odpadních vod. Hlavním cílem bylo zejména motivovat znečišťovatele k budování čistíren odpadních vod.

Současná právní úprava je stanovena zákonem č. 138/73 Sb., o vodách ve znění pozdějších předpisů a nařízením vlády ČSSR č. 35/1979 Sb., o úplatách ve vodním hospodářství, které konkretizuje plátce poplatků, stanovuje jejich povinnosti, určuje výjimky z placení poplatků a stanovuje sazby poplatků dle zpoplatněných znečišťujících látek.

Placen je základní poplatek odpovídající nákladům na čištění příslušné znečišťující látky. V určitých případech je placena také přírážka k základnímu poplatku. Na základě zákona č. 281/ 1992 Sb. byly základní sazby poplatků zdvojnásobeny a byl zaveden princip odkladu placení poplatku ve výši 60 % při realizaci daných ekologických opatření. Poplatky vybírají podniky Povodí a konečným příjemcem je Státní fond životního prostředí.

Základní funkcí těchto poplatků je stimulace k výstavbě čistíren odpadních vod. Tuto funkci v zásadě plní, nicméně je třeba v rámci těchto poplatků provést i další úpravy, které by vyřešily některé dosavadní problémy spjaté s fungováním tohoto ekonomického nástroje a současně navazovaly na připravovanou novelizaci zákona o vodách.⁴²

Pro názornost uvádím graf znázorňující průběh znečišťujících látek vypouštěné podniky do vodních toků v určitém období. V průběhu let 1998-2008 jsme zaznamenaly pokles znečišťujících látek jako je BSK₅⁴³ a NL⁴⁴ a zvláště pak výrazný pokles CHSK⁴⁵. Tyto výsledky přičítám především čtenější výstavbě čistíren odpadních vod a také poklesu průmyslové a zemědělské výroby.

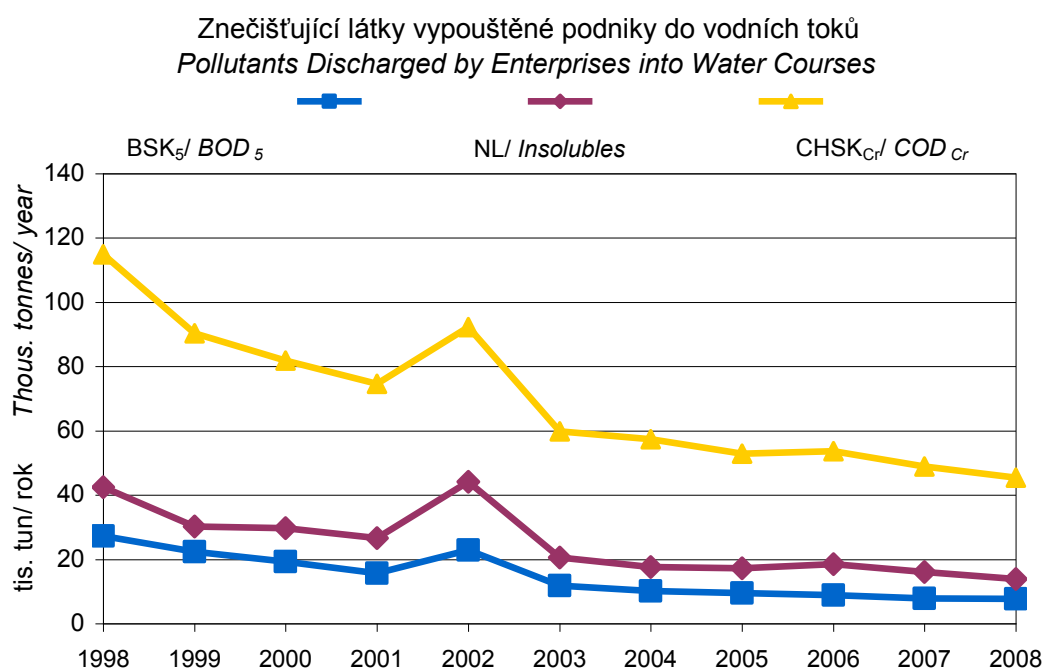
⁴² KOVÁŘ, J. Analýza ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí v ČR[online]. 1994 [cit. 2010-14-03]. Dostupný z WWW:< <http://www.czp.cuni.cz/knihovna/undp/studie/S37.htm>>

⁴³ BSK₅= biochemická spotřeba kyslíku prováděná zředovací metodou během 5 dnů při teplotě 20°C

⁴⁴ NL=nerozpuštěné látky

⁴⁵ CHSK=chemická spotřeba kyslíku

Graf č.2 :Znečišťující látky vypouštěné podniky do vodních toků, 1998-2008

Zdroj: CSZO. *Znečišťující látky vypouštěné podniky do vodních toků* [online]. 2009 [cit. 2010-23-03]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/znecestujici_latky_vypoustene_podniky_do_vodnich_tok_u_1998_2008>

6.1.1.3. Poplatky za ukládání odpadů

Poplatky za ukládání odpadů na skládkách byly zavedeny s účinností od 1. dubna 1992 jako zcela nový ekonomický nástroj a byly stanoveny zákonem č. 62/1992 Sb., o poplatcích za uložení odpadů. Později byl tento zákon nahrazen zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů. Plátcem je provozovatel dané skládky a skrze cenu může poplatek přenést na samotného původce odpadu.

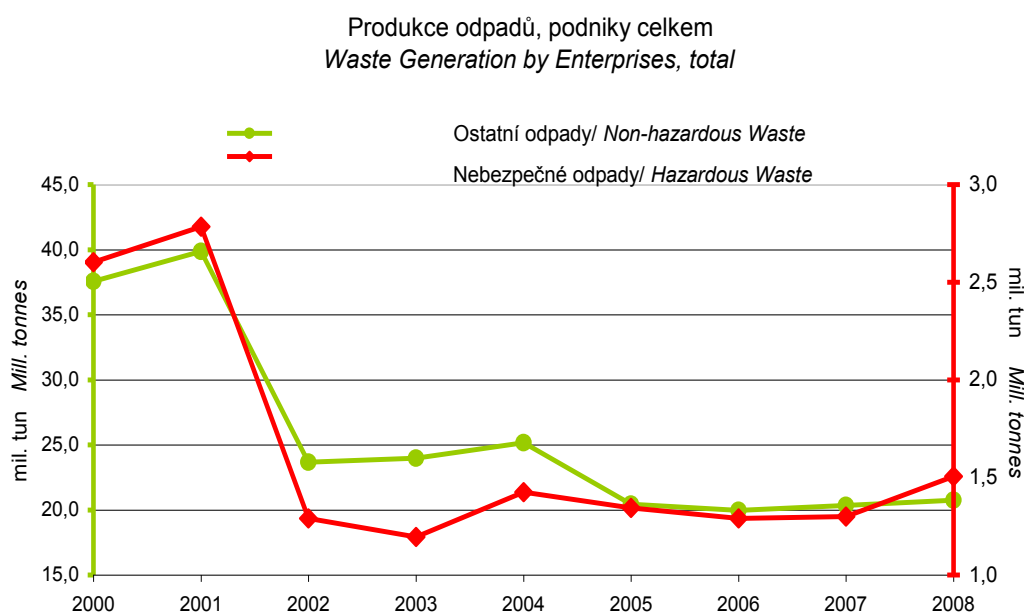
Platí zde dvě sazby, které jsou stanovené pro pět kategorií odpadů. Sazba I se používá u všech skládek a sazba II u skládek nesplňující podmínky, které jsou stanovené pro ukládání určité kategorie odpadu.

Institucí ukládající poplatek za ukládání odpadů je Česká inspekce životního prostředí. Sazba I spadá do příjmů obce, v jejímž katastru se příslušná skládka nachází. Oproti tomu sazba II spadá do příjmů Státního fondu životního prostředí. Poplatky za ukládání odpadů jsou vybírány prostřednictvím finančních úřadů.

Poplatek za ukládání odpadů má dvě funkce. Funkcí sazby I je určitá finanční kompenzace pro obec, ve které se daná skládka nachází, sazba II pak stimuluje ukládání odpadů na skládky, které odpovídají požadovaným kritériím a je tedy stanovena na úrovni nákladů, které jsou nutné k zajištění skládky pro danou kategorii odpadu.⁴⁶

Následující graf znázorňuje sestupnou tendenci produkce nebezpečných a ostatních odpadů v období 2000-2008, přičemž nevyšší produkce byla zaznamenána v roce 2001. Od tohoto roku nastal rapidní pokles produkce těchto odpadů a následně v roce 2003 byly nebezpečné odpady produkovány v nejnižší míře. Ostatní odpady dosáhly svého minima v období 2005-2007. Od té doby se nezaznamenal žádný výrazný nárůst produkce těchto odpadů.

Graf č.3 : Produkce odpadů, podniky celkem, 2000-2008

Zdroj: CZSO. *Produkce odpadů, podniky celkem* [online]. 2009 [cit. 2010-25-03]. Dostupný z WWW:< [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/c5cfebc9de6e905c125723a004180a6/d3960774ecfd2fa3c12572a5004c0af2/\\$FILE/22791783.xls/graf_odpady.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/c5cfebc9de6e905c125723a004180a6/d3960774ecfd2fa3c12572a5004c0af2/$FILE/22791783.xls/graf_odpady.xls)>

6.1.2. Dotace, výhodné půjčky, garance

„Investice do životního prostředí mohou zabezpečit dlouhodobou udržitelnost hospodářského růstu, snižují vnější ekologické náklady hospodářství a podporují inovaci a tvorbu pracovních míst. V této souvislosti jsou preferovány aktivity v oblasti environmentálních služeb jako je infrastruktura pro zajištění zásobování obyvatelstva

⁴⁶ KOVÁŘ, J. Analýza ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí v ČR [online]. 1994 [cit. 2010-14-03]. Dostupný z WWW:< <http://www.czp.cuni.cz/knihovna/undp/studie/S37.htm>>

pitnou vodou a pro čištění odpadních vod, hospodaření s přírodními zdroji, odstraňování starých ekologických zátěží, dekontaminace půdy s cílem její přípravy pro nové hospodářské využití a ochrany před environmentálními a technologickými riziky.⁴⁷

Dotace v oblasti pozitivní ekonomické stimulace hrají stále největší roli. Mezi nejvýznamnější zdroje dotací patří státní rozpočet a Státní fond životního prostředí. Dalším zdrojem dotací je zahraniční pomoc, která je směřována zejména na podporu neinvestičních ekologických projektů a akcí, nicméně nehraje v této oblasti nejvýznamnější roli.

Dotace na životní prostředí jsou poskytovány především obcím a neziskovým organizacím, ale také o ně mohou žádat organizační složky státu či podnikatelé. Dotace se využívají v mnoha oblastech životního prostředí, avšak z věcného hlediska převládají dotace na ochranu vod a ovzduší.

Obce a podnikatelské subjekty mohou také využít tzv. *výhodné půjčky*. Tyto půjčky jsou charakterizované poměrně nízkou úrokovou mírou a delší dobou splatnosti. Poskytovatelem je Státní fond životního prostředí.

Garance představují ekonomický nástroj využívající se ve dvou rovinách. Buď jako státní garance, které jsou poskytovány na klíčové a rozsáhlé akce a nebo jsou garance poskytovány ze Státního fondu životního prostředí, avšak tato forma je využívána jen zřídka.⁴⁸ Státní garance na odstranění starých ekologických škod v loňském roce stouply na 161 milionů Kč. V období 1991-2009 Ministerstvo financí uzavřelo ekologické smlouvy s garancemi za 175,1 miliardy Kč.⁴⁹

7. Státní politika životního prostředí České republiky

„Politika životního prostředí si obecně klade za cíl uchovat a vylepšit kvalitu životního prostředí a života i zdraví obyvatel při respektování požadavku udržitelného

---

⁴⁷ *Ochrana životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2010-30-3]. Dostupný z WWW:<<http://www.eurovision.cz/index.php?lang=cz&od=3&odd=Životni-prostredi>>

⁴⁸ MOLDAN, B. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. Praha, 1997, s. 47-57

⁴⁹ *Státní garance za ekologické škody loni stouply na 161 miliard korun* [online]. 2010 [cit. 2010-01-04]. Dostupný z WWW:< <http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2223123>>

rozvoje. Reaguje na potřebu vzájemné integrace dosud často sektorově orientovaných aktivit a zároveň reaguje na všechny závažné změny stavu životního prostředí.⁵⁰

V roce 2004 vláda České republiky schválila Státní politiku životního prostředí České republiky pro období 2004-2010 vymezující základní rámec pro dlouhodobé a střednědobé směřování environmentálního rozměru trvale udržitelného rozvoje České republiky. Státní politika životního prostředí je dokumentem, který je nadřazený všem ostatním koncepčním materiálům v oblasti životního prostředí.

Státní politika životního prostředí poskytuje návod pro rozhodování a aktivity na mezinárodní, celostátní, krajské a místní úrovni, jejímž účelem je směřovat:

- „k dosažení dalšího zlepšení kvality životního prostředí jako celku i stavu jeho složek a součástí
- k uplatnění principů udržitelného rozvoje v souladu s evropskou i českou strategií udržitelného rozvoje a k pokračující integraci hlediska životního prostředí do sektorových politik
- ke zvyšování ekonomické efektivnosti a sociální přijatelnosti environmentálních programů, projektů a činností.⁵¹

Státní politika životního prostředí se v souladu s 6. akčním programem životního prostředí Evropské unie zaměřuje zejména na řešení stále přetrvávající a nově vzniklých problémů environmentálního charakteru v oblasti:

- „ochrany přírody, krajiny a biologické rozmanitosti
- udržitelného využívání přírodních zdrojů, ochrany vod a ochrany před povodněmi, optimalizace materiálových toků a nakládání s odpady
- snižování zátěže životního prostředí pocházející z lidské činnosti, zlepšování environmentálních standardů pro kvalitu lidského života
- ochrany klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší.⁵²

---

⁵⁰ *Politika životního prostředí* [online]. [cit. 2010-22-04]. Dostupný z WWW:<[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJYY](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSJYY)>

⁵¹ *Politika životního prostředí* [online]. [cit. 2010-22-04]. Dostupný z WWW:<[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJYY](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSJYY)>

7.1. Principy politiky životního prostředí

Politika životního prostředí funguje na několika základních principech, které jsou těžištěm dokumentu Státní politika životního prostředí schváleném vládou v srpnu roku 1995:

- *Cíle politiky životního prostředí a nástroje k jejich dosažení* musí být regulované tak, aby vytvářely *optimální systém*. Optimální systém je postaven na zjištění společensky přijatelné míry ekologických a zdravotních rizik. Při sdružování ekologických cílů a volbě nástrojů k jejich nejefektivnějšímu dosažení musíme brát v potaz sociální, politické, regionální i mezinárodní aspekty.
- *Optimální míra znečištění* je brána k působení škodlivého faktoru a měla by se co nejvíce blížit společensky přijatelné míře zdravotních a ekologických rizik. Vynaložené náklady na regulaci účinku znečištění jsou rovny nákladům ze způsobených škod.
- Dalším z principů státní politiky životního prostředí je i *úloha státu*. Ten by se měl zapojovat do procesu ochrany životního prostředí jen tam, kde je jeho úloha nezastupitelná (např. vzduch a klima). Stát by měl garantovat mezinárodní vztahy a vytvořit právní rámec pro chování ostatních subjektů v životním prostředí.

„Základem pro řešení těchto problémů by se mělo stát soukromé vyjednávání a soukromé dohody mezi potenciálními poškozenými a potenciálními původci rizika ze znečištění.“

Mezi další principy uvedené v dokumentu Státní politika životního prostředí jsou následující:

- *Princip kritických zátěží*

Je největší možná míra znečištění při které nedojde k ohrožení lidského zdraví a přírody.

---

⁵²Politika životního prostředí [online]. [cit. 2010-22-04]. Dostupný z WWW:<[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJIYY](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSJIYY)>

- *Princip technologických dostupností*

Tento princip určuje limity a standardy ve vymezeném rámci na těch místech, kde to z hlediska technickým možností není možné dosáhnout jinými prostředky.

- *Princip předběžné opatrnosti*

Pokud se na nějakém místě vyskytne podezření ze škodlivosti určité látky nebo jakékoli činnosti ohrožující životní prostředí, vydají se omezující opatření ihned i přes fakt, že se na definitivní potvrzení škodlivých důsledků teprve čeká.

- *Princip ekonomické odpovědnosti*

Odpovědnost a následky včetně sankcí nese původce znečištění.

- *Princip substituce*

Snaha nahradit znečišťující látky a činnosti způsobující znečišťování látkami a činnostmi životnímu prostředí méně nebezpečnými.

7.2. Ekologická politika EU

Již v 70. letech 20. století začala Evropská společenství připravovat systémovou a koncepční environmentální politiku. „Nového významu se ekologické koncepci a zejména principu trvale udržitelného rozvoje dostalo v roce 1987 přijetím Aktu o jednotné Evropě, kde bylo mj. stanoveno, že se požadavky ochrany životního prostředí mají zahrnout do jakékoli činnosti Evropských společenství. Takto široce chápaný princip průřezovosti je v politikách Evropských společenství výjimečný, a tudíž přisuzuje politice životního prostředí téměř unikátní postavení.“⁵³

Politika životního prostředí Evropské unie si klade podle posledního platného znění Smlouvy o založení Evropského společenství následující základní cíle:⁵⁴

- Udržování, ochrana a zlepšování kvality životního prostředí
- Ochrana lidského zdraví

---

⁵³ *Evropská unie a životní prostředí* [online]. [cit. 2010-08-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.ekolist.cz/eu-pol-eko.shtml>>

⁵⁴ *Evropská unie a životní prostředí* [online]. [cit. 2010-08-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.ekolist.cz/eu-pol-eko.shtml>>

- Obezřetné a racionální využívání přírodních zdrojů
- Podpora opatření, na mezinárodní úrovni, čelících regionálním a celosvětovým problémům životního prostředí

8. Instituce životního prostředí

8.1. Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí jako ústřední orgán státní správy a orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí bylo zřízeno 19. prosince 1989 zákonem ČNR č. 173/1989 Sb. Jeho pravomoci, působnost a postavení vyplývají ze zákona 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev.

Ministerstvo životního prostředí je nejvyšším orgánem státní správy pro ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti podzemních a povrchových vod. Pro ochranu ovzduší, ochranu přírody a krajiny, pro ochranu horninového prostředí včetně ochrany nerostných zdrojů.

Dále je ústředním orgánem pro odpadové hospodářství, posuzování vlivů a činností a jejich důsledků na životní prostředí včetně těch, které přesahují hranice státu, pro myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích.

Ministerstvo životního prostředí, k zabezpečení a kontrolní činnosti vlády České republiky, koordinuje v bodech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy České republiky.

Základní myšlenkou působení ministerstva je co největší možná ochrana životního prostředí v souladu s udržitelným rozvojem společnosti a ukázat směr k environmentálně šetrnému chování pro organizace i jednotlivce.

Mezi hlavní nástroje, které se snaží nastavit podmínky pro ochranu životního prostředí a zlepšování jeho současného stavu patří:⁵⁵

---

⁵⁵ *Historie a poslání MŽP* [online]. 2008 [cit. 2010-13-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>>

- Platné právní předpisy
- Hodnocení dopadů regulace (RIA)
- Environmentální vzdělávání a environmentální poradenství
- Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA/ SEA)

8.2. Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí byla zřízena v roce 1991 zákonem ČNR č. 282/ 1991 Sb., o české inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa. Inspekce je zřízena ministerstvem životního prostředí.

Česká inspekce životního prostředí je odborný orgán státní správy, který dohlíží na dodržování zákonných norem v oblasti životního prostředí. Rovněž má dozor nad respektováním závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí.

Je povinna poskytovat informace o životním prostředí a obecné informace vztahující se k samotné působnosti inspekce. Zjišťuje nedostatky, škody vzniklé na životním prostředí, jejich příčiny a původce. Vydává opatření k nápravě a odstranění objevených nedostatků a provádí následnou kontrolu dodržení opatření.

Dále ukládá fyzickým i právnickým osobám sankce za prokázané nedodržení legislativy ve stavu k životnímu prostředí. Ukládá poplatky za ukládání odpadů, vydává rozhodnutí ke starým ekologickým škodám. Zapojuje se do řešení havárií zejména v ochraně vod.⁵⁶

8.3. CENIA - Česká informační agentura životního prostředí

CENIA byla na základě rozhodnutí Ministerstva životního prostředí zřízena z Českého ekologického ústavu k 1.4. 2005. Působí jako státní příspěvková organizace Ministerstva životního prostředí.

---

⁵⁶ *Česká inspekce životního prostředí* [online]. 2009 [cit. 2010-14-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.cizp.cz/O-nas>>

Mezi její hlavní úkoly patří plošné rozšiřování a poskytování informací o životním prostředí pro všechny občany České republiky. Snaží se soustředit a vyhodnotit informace jak u vstupní brány resortů, tak u soustředěného výstupu.

Je základním kamenem jednotného informačního systému o životním prostředí. Všechny důležité indikátory jsou zveřejňovány v informačních publikacích, z nichž nejznámější je Statistická ročenka životního prostředí České republiky. Shromážděná data slouží k podpoře výkonu veřejné správy a jsou dobře využitelná pro vzdělávání ve všech stupních.

„Významnou součástí činnosti CENIA je podpora výkonu státní správy v oblasti integrované prevence a hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA/ SEA).“⁵⁷

8.4. Český hydrometeorologický ústav

Český hydrometeorologický ústav studuje, vyhodnocuje a řeší změny podmínek ve třech úsecích:

- *Meteorologie a klimatologie*

Studie a pozorování jsou zaměřeny na klimatické změny. Od předpovědi počasí až po monitoring zemědělského sucha.

- *Hydrologie*

Mezi základní poslání tohoto úseku patří zpracovávání regionálních hydrogeologických studií, zabezpečení hydrologické předpovědi a povodňové služby, dále zřizování a provozování sítě stanic pro pozorování množství a jakosti povrchových a podzemních vod.

- *Ochrana čistoty ovzduší*

„Hlavním úkolem úseku ochrany čistoty ovzduší je získávání objektivních a všestranných informací o dosavadním vývoji a současném stavu znečištění ovzduší a jeho prognóze, jako důležitých podkladů pro navrhování, realizaci, kontrolu

---

⁵⁷ *Slovo ředitele* [online]. [cit. 2010-14-04]. Dostupný z WWW:< [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGQVXQZ](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGQVXQZ)>

a hodnocení efektivnosti koncepčních i krátkodobých opatření k ochraně ovzduší.⁵⁸

Do úseku ochrany čistoty ovzduší se zejména řadí:

- Bilance a inventarizace emisí se zdrojů znečišťování ovzduší
- Modelování znečišťování ovzduší
- Letové měření znečištění ovzduší
- Monitoring znečištění ovzduší a kvality srážek na území České republiky

Na základě těchto průzkumů vznikají tzv. mapy znečištění⁵⁹

8.5. Česká geologická služba

Úkolem České geologické služby (původně Českého geologického ústavu 1919) je výkon státní geologické služby v České republice. Česká geologická služba je pověřena sbírat a zpracovávat údaje o geologickém složení naší republiky. Vyhodnocení analýz předává správním orgánům pro hospodářská, politická a ekologická rozhodování.

Ministerstvo životního prostředí pověřilo Českou geologickou službu podle § 17 zákona ČNR č.62/1988 Sb. o geologických pracích, výkonem státní geologické služby na území České republiky. Na základě tohoto pověření se zabývá soustavným výzkumem geologické stavby v rozsahu celého území České republiky kam patří:

- Orientovaný základní výzkum
- Aplikovaný geologický výzkum
- Tvorba základních geologických odvozených a účelových map na území České republiky

Česká geologická služba se zabývá širokým spektrem výzkumů. Z hlediska ekologie jsou podstatná zejména:

---

⁵⁸Úsek ochrany čistoty ovzduší[online]. 2000 [cit. 2010-15-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.chmi.cz/uoco/struct/index.html>>

⁵⁹Český hydrometeorologický ústav [online]. 2010 [cit. 2010-15-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.chmi.cz/>>

- Výzkum, využití a ochrana přírodních nerostných zdrojů se zřetelem k zachování ekologické rovnováhy, přírodního prostředí a lidské činnosti
- Výzkum a posudková činnost v oblasti geologických rizik a ekologických zátěží
- Odborná podpora státní politiky životního prostředí⁶⁰

8.6. Agentura ochrany přírody a krajiny

Agentura ochrany přírody a krajiny je organizační složka státu, zřízená Ministerstvem životního prostředí. Jejím hlavní a nejdůležitějším cílem je péče o přírodu a krajinu na území České republiky.

Agentura ochrany životního prostředí České republiky má oprávnění provádět znalecké posudky pro obory ekonomika a ochrana přírody na základě rozhodnutí na základě rozhodnutí ministra spravedlnosti.

Tato agentura se zabývá realizací praktických opatření na ochranu přírody a krajiny na chráněných krajinných územích, správou státního majetku ve zvláště chráněných územích České republiky. Sleduje stav změn vývojových trendů, vybraných biotopů a populací ohrožených druhů a krajiny.

Dalším předmětem činnosti agentury je vedení ústředního seznamu ochrany přírody a centrální státní dokumentace ochrany přírody a krajiny, vedení specializované knihovny a správního archivu, odborná podpora výkonu státní správy, metodická a znalecká činnost a to zejména prostřednictvím regionálních pracovišť. Šíření informací v oblasti ochrany a krajiny, poradenství a vzdělávání, zajištění státní činnosti v chráněných územích a další.⁶¹

8.7. Státní fond životního prostředí České republiky

Činnost Státního fondu životního prostředí České republiky je legislativně upravena zákonem č. 388/1991 Sb. Je důležitým finančním zdrojem při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí. Hlavními příjmy fondu jsou poplatky za

⁶⁰ Česká geologická služba- posláni a náplň [online]. [cit. 2010-15-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.geology.cz/extranet/onas>>

⁶¹ Agentura ochrany přírody a krajiny ČR- O nás [online]. [cit. 2009-17-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=70>>

vypouštění odpadních vod, poplatky za znečištění ovzduší, poplatky za ukládání odpadů, odvody za odnětí půdy a další.

Ministr životního prostředí na základě doporučení rady fondu rozhoduje o použití finančních prostředků. Od roku 2007 je součástí a zprostředkujícím orgánem Operačního programu Životní prostředí.

Mezi hlavní úkoly Státního fondu životního prostředí České republiky patří poradenská činnost při příjmu projektů zlepšujících životní prostředí a jejich vyhodnocení. Dále pak uvolňování finančních prostředků a sledování účelu jejich použití a závěrečné vyhodnocování využití poskytnutých prostředků. Sleduje také ekologický efekt, popřípadě stanovuje sankce při nedodržení podmínek pro poskytování podpory.⁶²

---

⁶² Státní fond životního prostředí ČR[online]. [cit. 2010-26-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.sfzp.cz/sekce/92/statni-fond-zivotniho-prostredi-cr/>>

ZÁVĚR:

Bakalářskou prací jsem naznačil fungování ekologické politiky České republiky a poukázal na směry, jakými se ubírá. Je patrné, že v rámci teoretického pojetí ekologické politiky má Česká republika poměrně dobře propracovaný systém, který se v průběhu let a inovací technologií měnil kupředu. To v souvislosti s důrazem na ekologii a životní prostředí přináší své ovoce. Nicméně nabízí se otázka, zda-li je tempo ochrany přírody a nápravy poškození z dob minulých dostatečné.

Další a dost podstatnou otázkou je princip udržitelného rozvoje. Je schopna Česká republika a komplexně celá lidská populace při současném způsobu zacházení s planetou zachovat základní myšlenku udržitelného rozvoje? V zásadě je zapotřebí, aby vlády jednotlivých zemí prosazovaly princip udržitelného rozvoje jako celek. To znamená, že ekologická politika se musí, a to výrazným způsobem, objevit v každém z jednotlivých odvětví. S tím souvisí aktivní podpora a účast občanů.

Ochrana přírody a životního prostředí se stále častěji stává důležitou součástí lidských hodnot. V povědomí populace narůstá odpovědnost za ekologické důsledky lidské činnosti na úrovni jednotlivců, firem i vlád. Díky novým technologiím roste ekologická účinnost ve všech oborech.

Česká republika se snaží prosazovat ochranu životního prostředí zejména prostřednictvím ekonomických nástrojů. Ty mají spíše motivující charakter, což zahrnuje zvláště princip dotací a zvýhodněných půjček. Nechávací prostor pro rozhodování subjektů a hledání vlastních řešení. V případě porušení nastavených pravidel řeší situaci sankčními poplatky, které by však díky závažnosti situace mohly být vyšší.

Na první pohled se může zdát, že Česká republika je na úspěšné cestě za zlepšením ekologického systému. Ale toto mínění je pouze relativní. Ve většině případů se může zdát, že ekologická zátěž klesá, avšak v porovnání s ekonomickým růstem stále stoupá. A to je slabina, podle mého názoru, týkající se nejen České republiky, ale většiny zemí, kterou bychom měli řešit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Literární zdroje:

1. LISA, A. *Řešení environmentálních konfliktů: jednáním i jinak*. Praha: Univerzita Karlova, Centrum pro otázky životního prostředí, 2007. ISBN 978-80-87076-07-1
2. MEZŘICKÝ, V. *Základy ekologické politiky*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 1996. ISBN 80-85 368-96-X
3. MOLDAN, B. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. Praha: Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-434-9
4. MOLDAN, B. *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie- hrozba i naděje*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0769-7
5. RADA VLÁDY PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ. *Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje ČR*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2009. ISBN 978-80-7212-491
6. *Strategie udržitelného rozvoje České republiky*. Praha: Úřad vlády ČR, 2005. ISBN 80-86734-42-0
7. SVĚTOVÁ KOMISE PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ROZVOJ. Praha: *Naše společná budoucnost*. Academia, 1991. ISBN 80-85368-07-2
8. ŠAUER, P. *Dobrovolné dohody v politice životního prostředí*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. ISBN 80-245-0116-3
9. ŠAUER, P. *Ekonomika životního prostředí*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1989. ISBN 80-7079-684-7
10. ŠAUER, P. *Environmentální ekonomie, politika a vnější vztahy České republiky*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře, 2001. ISBN 80-902168-7-0
11. ŠAUER, P., LIVINGSTON, M. *Ekonomie životního prostředí a ekologická politika*. Praha- Minneapolis- Greeley- Bratislava, 1996. ISBN 80-902168-0-3
12. ŠAUER, P., LISA, A. *Environmentální ekonomie a politika: Výukové případové studie*. Praha: Univerzita Karlova, Centrum pro otázky životního prostředí, 2007. ISBN 978-80-87076-08-8
13. ŠAUER, P. *Úvod do ekonomiky životního prostředí*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1997. ISBN 80-7079-548-4

Elektronické zdroje:

1. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR- O nás*[online]. [cit. 2009-17-04].
Dostupný
z WWW:<<http://www.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=70>>
2. *Aktualizace strategie udržitelného rozvoje ČR* [online]. 2009 [cit. 2010-03-01].
Dostupný
z WWW:<[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/sur/\\$FILE/OPZP-2_verze_aSUR_CR-20090904.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/sur/$FILE/OPZP-2_verze_aSUR_CR-20090904.pdf)>
3. *Česká inspekce životního prostředí* [online]. 2009 [cit. 2010-14-04]. Dostupný
z WWW:<<http://www.cizp.cz/O-nas>>
4. *Česká geologická služba- poslání a náplň* [online]. [cit. 2010-15-04]. Dostupný
z WWW:<<http://www.geology.cz/extranet/onas>>
5. *Český hydrometeorologický ústav* [online]. 2010 [cit. 2010-15-04]. Dostupný
z WWW:<<http://www.chmi.cz/>>
6. *Evropská unie a životní prostředí* [online]. [cit. 2010-08-04]. Dostupný
z WWW:<<http://www.ekolist.cz/eu-pol-eko.shtml>>
7. *Historie a poslání MŽP* [online]. 2008 [cit. 2010-13-04]. Dostupný
z WWW:<<http://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>>
8. *Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu* [online]. [cit. 2009-28-11]. Dostupný z WWW:< <http://www.chmi.cz/cc/kjotprot.html>>
9. KOVÁŘ, J. *Analýza ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí v ČR*[online]. 1994 [cit. 2010-18-02]. Dostupný
z WWW:<<http://www.czp.cuni.cz/knihovna/undp/studie/S37.htm>>
10. *Land management*[online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný
z WWW:<<http://www.la-ma.cz/?p=91>>
11. *Ochrana životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2010-30-3]. Dostupný
z WWW:<<http://www.eurovision.cz/index.php?lang=cz&od=3&odd=Zivotni-prostredi>>
12. *Pokyny pro politiku udržitelného rozvoje* [online]. 2006 [cit. 2009-05-12].
Dostupný
z WWW:<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Udrzitelny_rozvoj_pdf.pdf>
13. *Politika životního prostředí* [online]. [cit. 2010-22-04]. Dostupný
z WWW:<[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJIYY](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSJIYY)>

14. *Příroda.cz* [online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný z WWW:<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=8>>
15. SLAVÍK, J. *Ekologická politika (Politika ochrany životního prostředí)* [online]. [cit. 2009-05-12]. Dostupný z WWW:< <http://ekologie.upol.cz/ku/ezpo/ekp.ppt>>
16. *Slovo ředitele* [online]. [cit. 2010-14-04]. Dostupný z WWW:<[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGQVXQZ](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGQVXQZ)>
17. Státní fond životního prostředí ČR[online]. [cit. 2010-26-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.sfzp.cz/sekce/92/statni-fond-zivotniho-prostredi-cr/>>
18. *Státní garance za ekologické škody loni stouply na 161 miliardu korun* [online]. 2010 [cit. 2010-01-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2223123>>
19. *Úsek ochrany čistoty ovzduší*[online]. 2000 [cit. 2010-15-04]. Dostupný z WWW:<<http://www.chmi.cz/uoco/struct/index.html>>
20. VEJVODA, J. *Technologie ochrany ovzduší a čištění odpadních plynů* [online]. 2002 [cit. 2010-27-02]. Dostupný z WWW:<<http://www.vscht.cz/uchop/udalosti/skripta/skriptaOOaCOP/1-86.doc>>
21. VYSTOUPIL, J. *Prognózy a modely v regionálním rozvoji*[online]. 2003 [cit. 2009-29-11]. Dostupný z WWW:<<http://www.regionalka.wz.cz/vystoupil/vystoupil%20web.htm>>
22. *Výkladový slovník* [online]. 2007 [cit. 2009-06-11]. Dostupný z WWW:<<http://slovník.ekopolitika.cz/z.shtml#zivotni-prostredi>>
23. *Zákon české národní rady o státní správě ochrany ovzduší a poplatcích za jeho znečišťování* [online]. 2010 [cit. 2010-27-02]. Dostupný z WWW:<http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/1991/389991/Sb_389991_-----_.php>
24. *Zítřka vstupuje v platnost Kjótský protokol* [online]. 1999 [cit. 2009-29-11]. Dostupný z WWW:< <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/ztra-vstupuje-v-platnost-kjtsk-protokol>>

ABSTRAKT:

HARVAN, M. *Ekologická politika České republiky*: bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 43 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Aleš Lisa

Klíčová slova: Česká republika, ekologická politika, ekologie, udržitelný rozvoj, životní prostředí

Bakalářská práce se zabývá ekologickou politikou, a to zaměřením na Českou republiku. Nejprve vysvětlují základní pojmy a definice důležité pro pochopení této problematiky; dále zachycují vývoj ekologické politiky od minulosti směrem k současnosti a ukazují, že současný stav životního prostředí je odrazem dosavadního chování populace, a jejích spotřebních návyků a vzorců chování. V tomto kontextu analyzují klíčovou roli konceptu trvalé udržitelnosti v soudobé ekologické politice a ekonomické, sociální a další souvislosti ekologické politiky. Na tomto základě se zaměřují na analýzu státní politiky životního prostředí a na její nástroje. Cílem práce je zjistit, jakým směrem se ekologická politika v České republice ubírá, a ukázat na jejím příkladu, jaké jsou způsoby řešení současné ekologické situace.

ABSTRACT:

HARVAN, M. *Ecological policy of the Czech Republic*: bachelor work. České Budějovice: Institute of European and Regional Studies, o.p.s., 2010. 43 p. Head of bachelor work Ing. Aleš Lisa

Keywords: Czech Republic, ecological policy, ecology, sustainable development, environment

This bachelor work considers an ecological policy of the Czech Republic. At first I introduce and explain fundamental concepts and definitions important to understand the matter of the subject; after that I analyse a development of ecological policy from past to present, and I am pointing to the fact that present situation reflects existing consumption habits and behavior patterns of a human population. I within this context I analyse a key role of sustainable development concept in current ecological policy as well as economic, social and other aspects of an ecological policy. In the final part I focus on ecological policy of the Czech Republic and its implementation. The goal of this work is to find out a direction of an entire ecological policy of the Czech Republic and to demonstrate possible solutions of a present ecological situation.